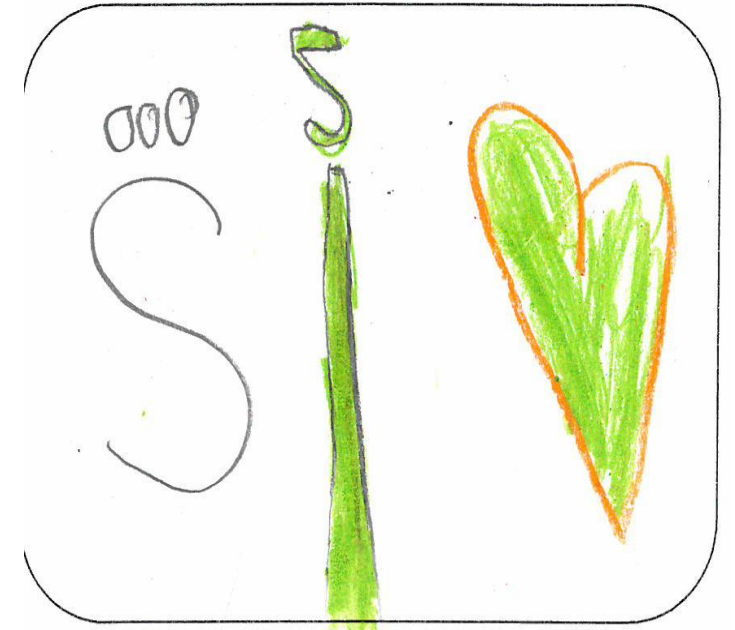

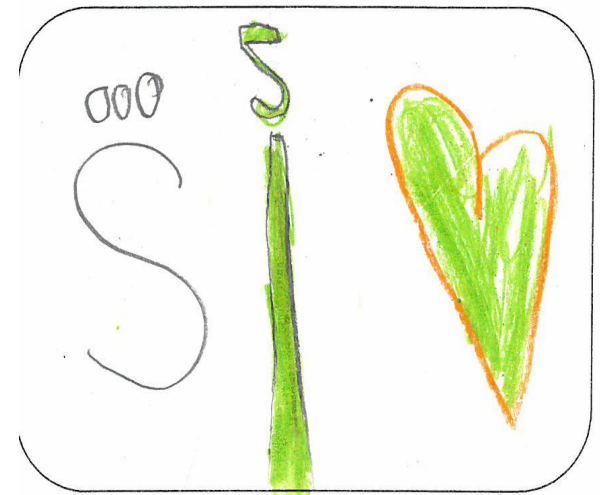
En inkluderende sprogpædagogisk praksis i dagtilbud og skole - et eksempel

Lone Wulff,
lektor i dansk som andetsprog,
UCC (lw@ucc.dk)

”Et eksempel”

Projektet *Tegn på sprog i København* – at inddrage flersprogede småbørns skriftlige og mundtlige sproglige resurser

Om projektet

- Københavns kommune, Fagligt center, Børne- og Ungdomsforvaltningen
- Professionshøjskolen UCC, konsulenter
- Praktikere: ca. 20 pædagoger, børnehaveklasseledere og lærere + deres ledere

Institutioner:

- To sproggrupper
- En daginstitution, børnehave
- Tre skoler med hver tre indskolingsklasser (fem børnehaveklasser og en 1. kl.)

- Ca. 200 børn og deres forældre + ca. 20 pædagoger, børnehaveklasseledere og lærere

Målsætninger

1. Det er et mål, at børnene **udvikler sproglig opmærksomhed**, og at de bliver opmærksomme på deres **egne sproglige og skriftsproglige resurser på tværs af sprog**
2. Det er et mål, at **forældrene bliver opmærksomme på, at hjemmets sprog og skriftsprog er en resurse** for børnenes udvikling af sprog og skriftsprog – med henblik på at støtte børnenes udvikling af literacy.
3. Det er et mål at **styrke børnenes flerkulturelle identitet** gennem de professionelle voksnes interesse for børnenes sproglige og kulturelle baggrunde

- Og sammenhæng til andre projekter

*Tegn på sprog
-tosprogede børn lærer*

at læse og skrive

0.-7. kl.

2008-

*Landdækkende, 5
kommuner/skoler*

*Bilitercy i
børnehaven,
Aarhus
kommune*

*Tegn på
sprog i
København*

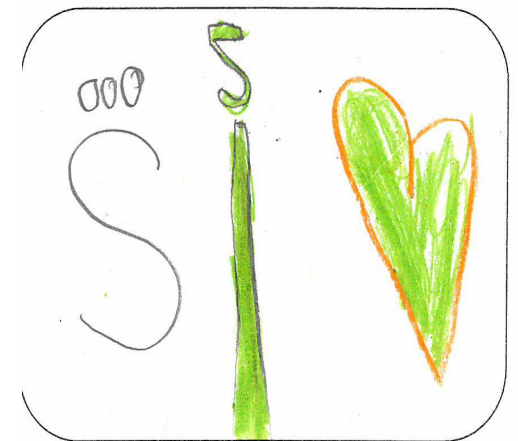
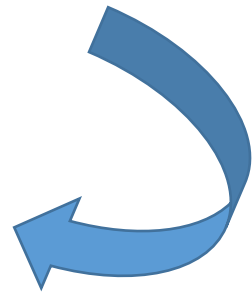
2014-15

Erfaringer fra projektet

Mål 1

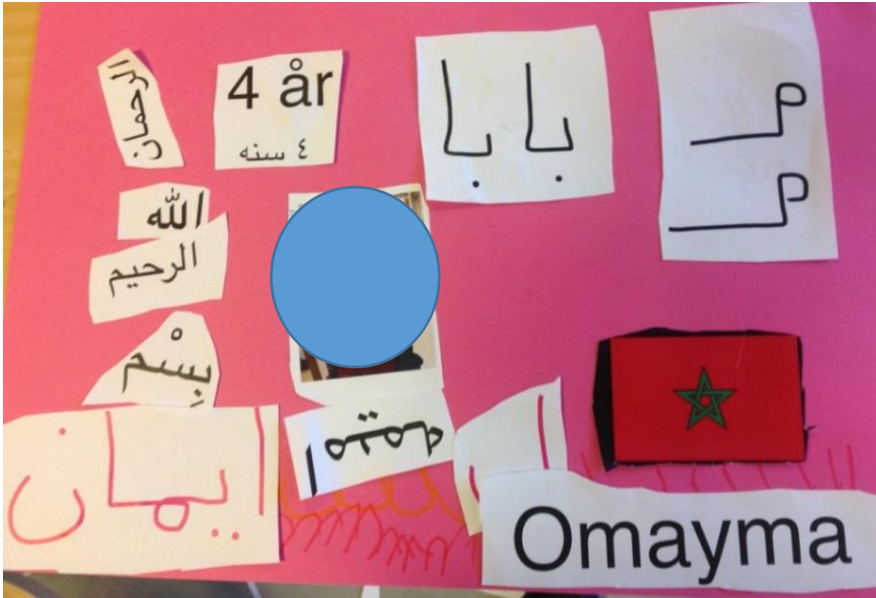
Det er et mål, at børnene **udvikler sproglig opmærksomhed**, og at de bliver opmærksomme på deres **egne sproglige og skriftsproglige resurser på tværs af sprog**

- Aktiviteter
- Hvad børnene viste os

Aktiviteter

Dagtilbud, sproggruppe
Legeskriver på mange sprog

Navneskilte

Aktiviteter

Børnehave

Samtaler om skriftsprog/sprog
Synliggørelse af skriftsprog

Aktiviteter

Børnehaveklasse

‘Min sprogverden’,
som afsæt for
samtaler om sprog og
skriftsprog.

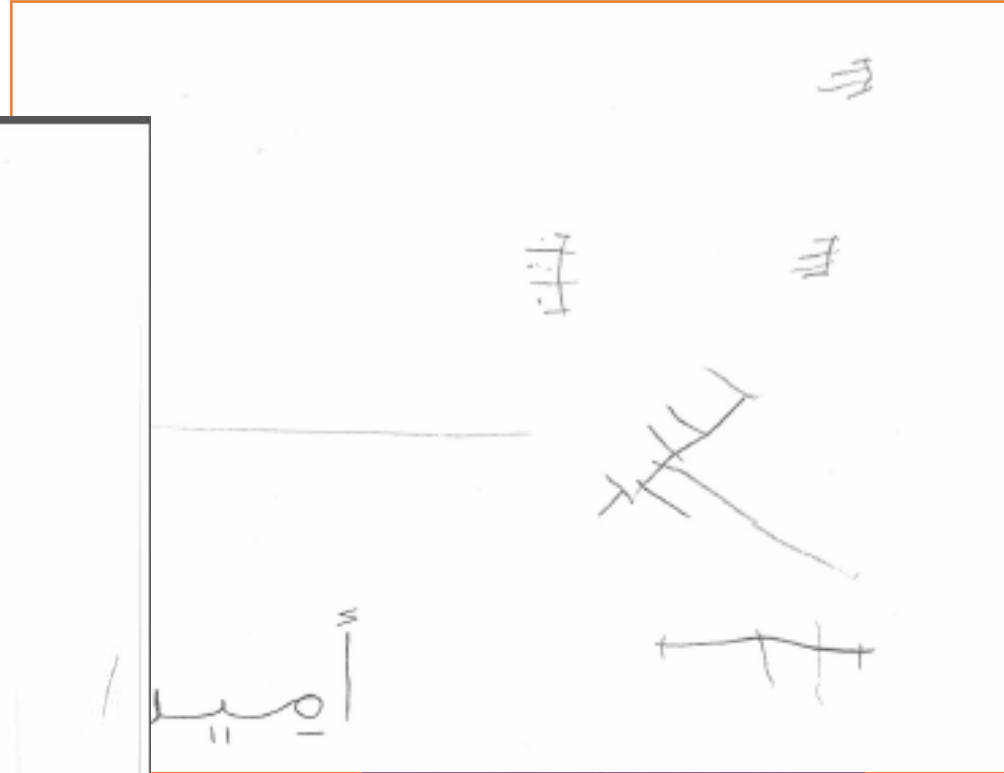
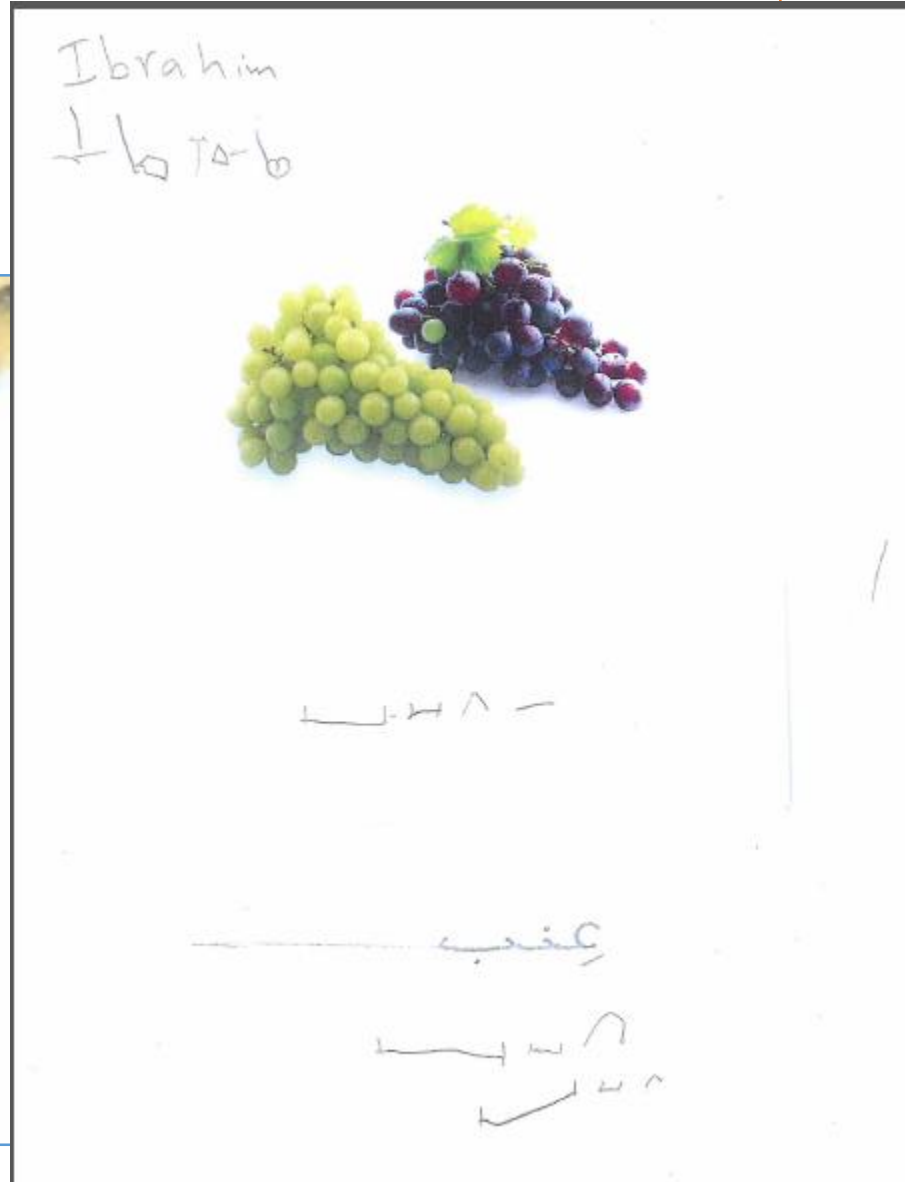
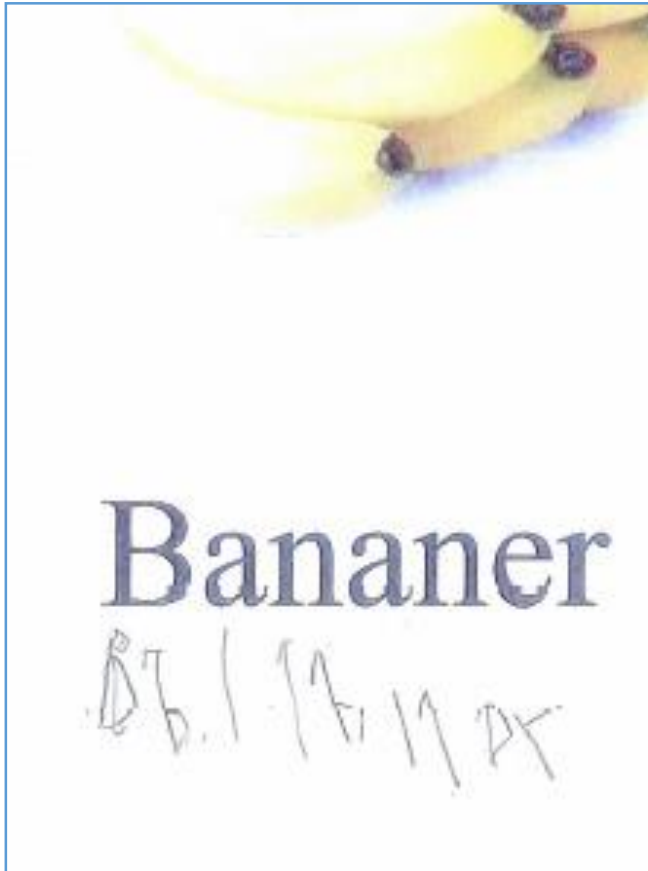

Hvad viste børnene os under aktiviteterne?

- Børnene undersøger skrift, især det grafiske/formen og det lydlige (altså literacy-rettede kompetencer)
- Børnene udveksler sjældent sproglige erfaringer af sig selv. Det skal inviteres af voksne.
- Børnene bærer på viden om sprog og skriftsprog, koblet til sociale aspekter (forældre, søskende, venner)

Eksempler på disse tre områder:

1. Undersøger bogstavets form (3-4 årige)

1. Undersøger lyde

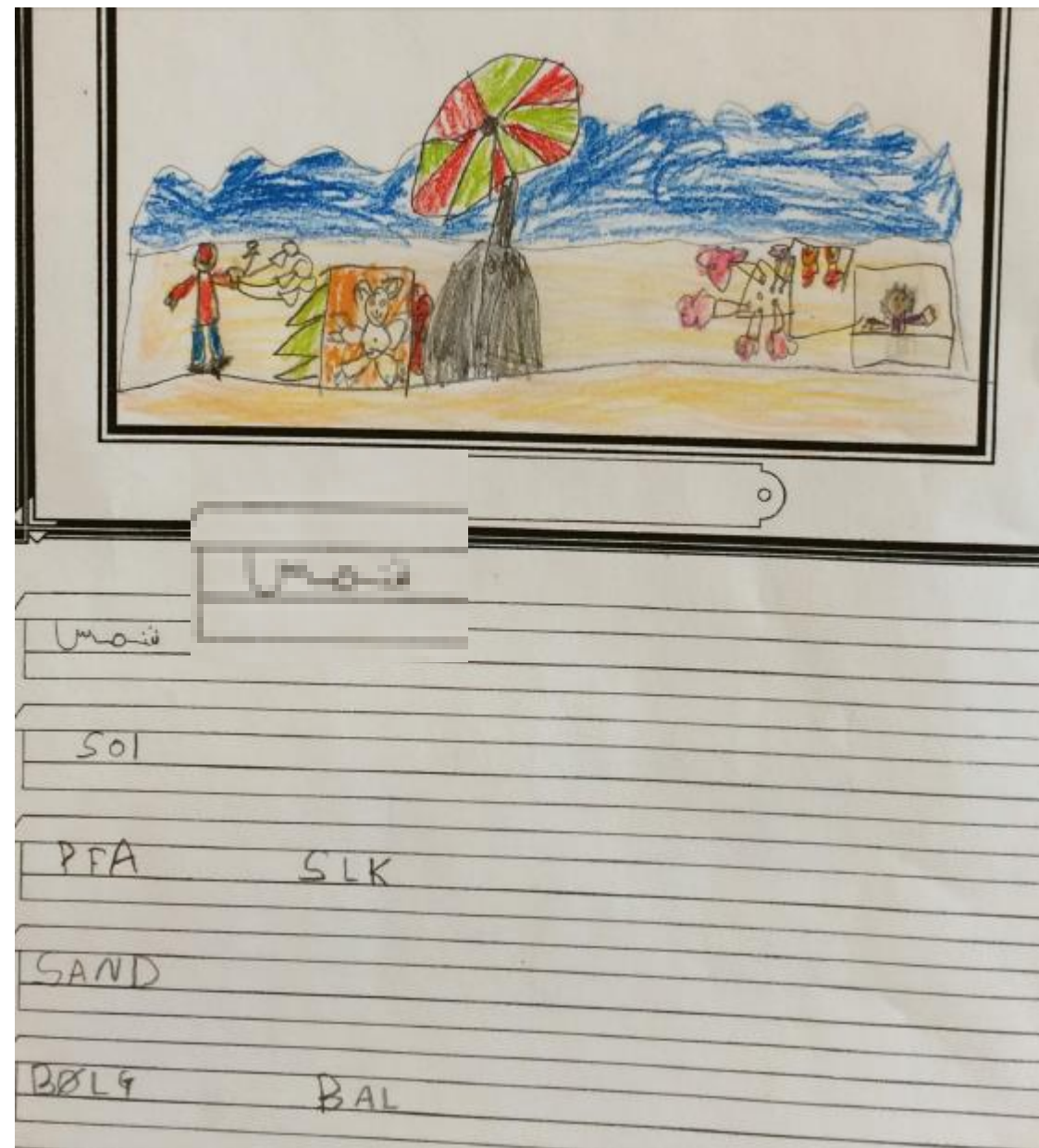
ДОЖДЬ

ДОЖДАЮ

Regni B n h v i o o

P R Z P X V A O

va n ba l g m i s e u a e

Moai

Sol

PFA SLK

SAND

BØLG BAL

2. Børnene udveksler sjældent sproglige erfaringer af sig selv. Det skal inviteres af voksne.

Næste punkt: Børnenes viden om sprog

Makkersnak

Hvad ved børnene*, I møder,
om sprog og skriftsprog?

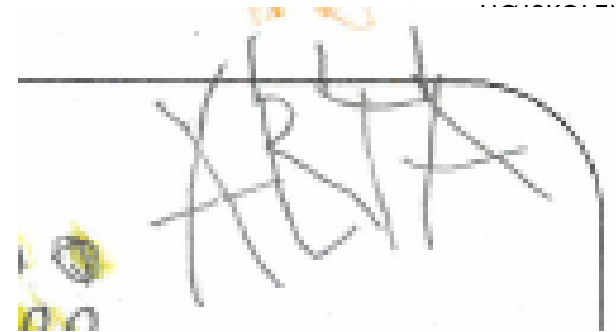
(*førskole- og indskolingsbørn)

3. Børnenes viden om sprog

3. Viden om sprog

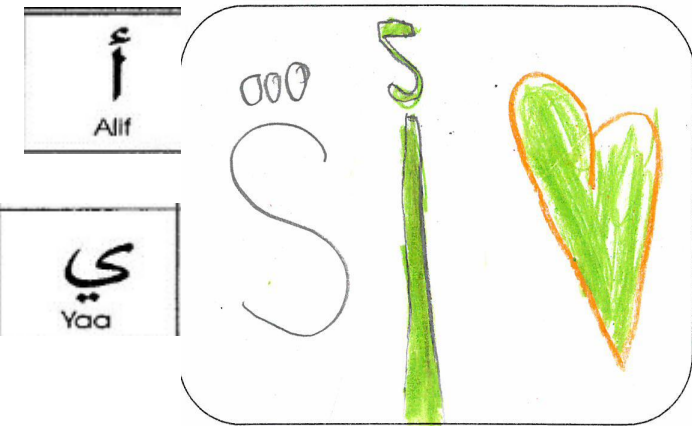
Stærk tilknytning til hjemmets sprog

3. Viden om sprog

Mange sprog i hverdagen

Tegn	Tegn	Tegn
क	ख	ड
ग	घ	ज
च	छ	झ
ज	झ	

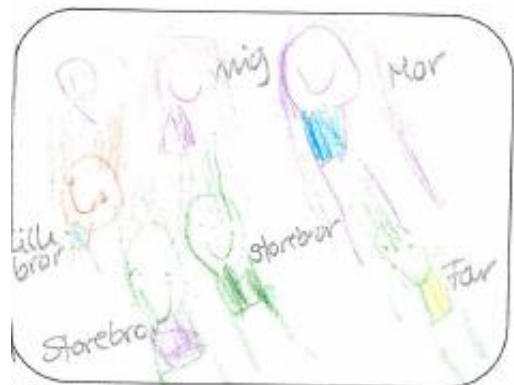

Dreng om at lege i gården: "jeg taler alle sprog, også somalisk. Og når jeg råber på min far, så råber jeg på tyrkisk og de andre råber på somalisk".

Min far lærer dansk.
Jeg hjælper ham

Anusha O.Y.

Min sprogverden

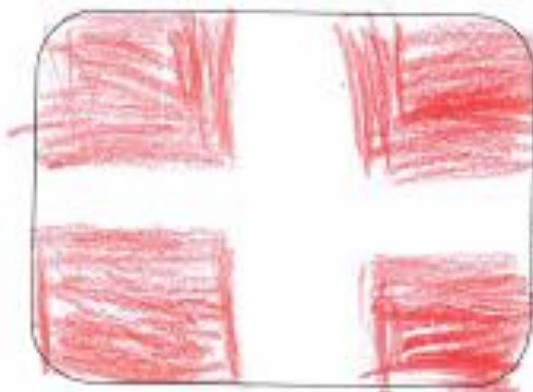

Vi taler Urdu hjemme hos os.

Albert O.Y.

Min sprogverden

Jeg er i Danmark
her hedder dansk
Jeg er i Danmark
her hedder dansk
Jeg er i Danmark
her hedder dansk

Dette er arabisk
Det har jeg hørt
forstellige steder
Jeg hører det i
butikker. Jeg kan
også høre det
i store gården.

Her er jeg i
Tyskland. Her
været jeg tysk
det er når vi
er på ferie.
Jeg snakker også
ansk med min
familie i Tyskland

Her er jeg til
spødder. Her taler
vi spødder spøg
Vi siger fx
snitte
lomme knive og
dølke.

Her er vi i
England med
min engelske
familie. Her
taler jeg mest
engelsk.

Her er jeg use i
min have. Her
snakker jeg dansk
min familie.
Vi snakker også
engelsk, men det
er mest mine
forældre.

Fokus på børnenes sprog og skriftsprog

”.. ganske små retter børn deres opmærksomhed mod det skriftsprog, de møder i deres hverdag, og fortolker det på baggrund af de sociale erfaringer, de har med sig.” (Laursen m.fl. (2009): En bog om sprog i daginstitutioner)

Hvilke ‘sociale erfaringer’ får børnene?

ENTEN: Deres sproglige og skriftsproglige resurser og forudsætninger tilskrives værdi.

ELLER: Sprog og skriftsprog er udelukkende dansk.

Opsamling på hvad børnene har vist os - når de voksne viser interesse.

- Børnene interesserer sig for sprog og skriftsprog – på tværs af sprog
- Aktiviteter med sprog og skrift har engageret alle børn
- Relationerne mellem børnene involverer sprog (i flertal)
- Flersprogede børn har erfaring med skriftsprog på flere sprog

Pædagogerne og lærere siger

"Før jul kendte vi slet ikke dette barn så godt."

Børnehaveklasseleder

"Fremover vil vi lave aktiviteten '*Min sprogverden*' i efteråret så vi kan få indsigt i børnenes resurser fra starten."

Børnehaveklasse

"Jeg har altid troet, at børnene bare skulle lære dansk. Nu kan jeg se, hvad det betyder for børnenes identitet og sprogudvikling, at de får lov at bruge alle deres sproglige resurser"

Pædagog, børnehave

Forældreinddragelse

MÅL II

Det er et mål, at **forældrene bliver opmærksomme på, at hjemmets sprog og skriftsprog er en resurse** for børnenes udvikling af sprog og skriftsprog – med henblik på at støtte børnenes udvikling af literacy.

Fokus på aktiviteter

Forældreinddragelse

”Kære forældre
Kom og byg jeres
sproghus
sammen med
jeres børn...”

Forældre som eksperter i sprog

Christa Molberg, Børnehavepædagog, Aarhus

Erfaringer fra projektet i Aarhus – efter længere tid

”Det mest markante resultat af dette projekt har for mig været forbedringen af forældresamarbejdet. Før havde vi forældre der kom og afleverede deres børn, og straks gik igen. Nu har vi en dialog med forældrene på stuen, og de deltager sammen med deres børn i de arrangementer vi holder.”

Christa Molberg, pædagog.

Hvordan - opsaml

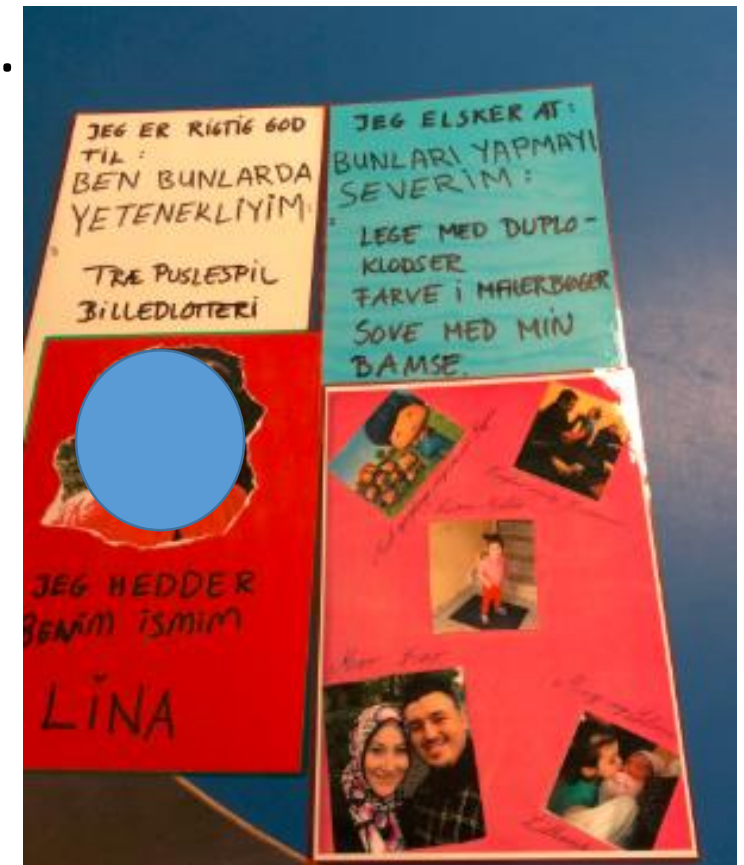
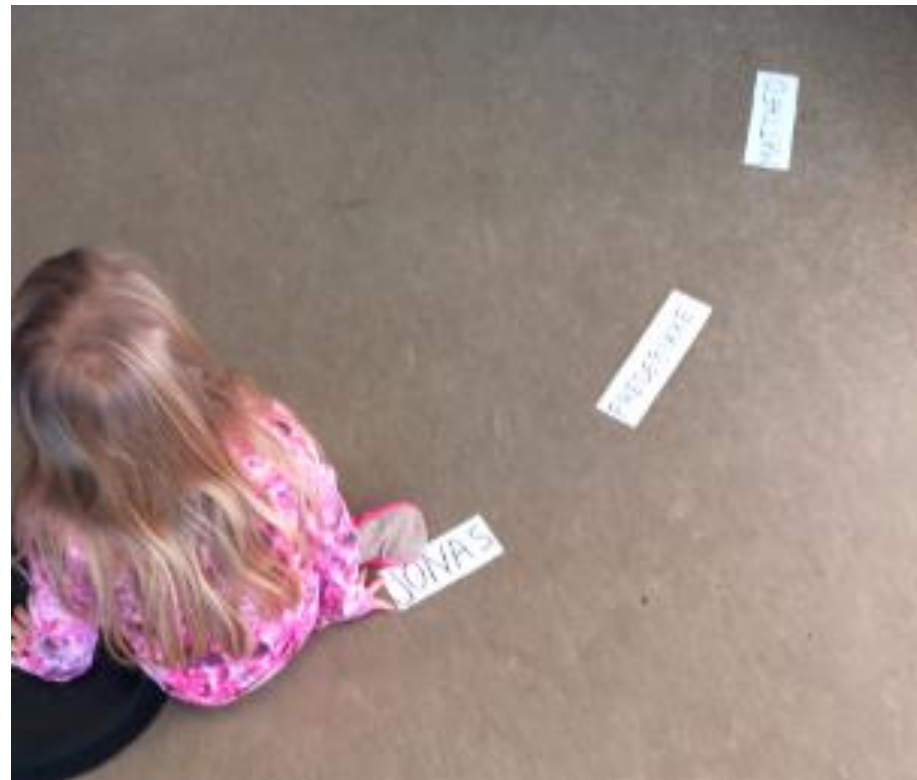
UCC
PROFESSIONS-
SKOLEN

*Indarbejd flersprogethed og skriftsprog i
temaer i hverdagen*

- Lad børnene producere noget på skrift - og brug forældre
 - Navneskilt, skriveunderlag
- Synliggør sprog og skrift i institutionen og inddrag det
 - Plakater med skriftsprog, sedler med benævnelser på ting, bøger på forskellige sprog, gerne på flere sprog
- Undersøg sprog og skriftsprog
 - I nærområdet, i bøger, i input fra hverdagen – tag foto og udstil
- Tal om sprog og skriftsprog
 - Brug 'Min sprogverden' (med de største), tal med forældre om erfaringer sammen med barnet, vis interesse for ligheder og forskelle, fx hvordan barnets navn udtales og skrives

....Nu også i vuggestue

Maj Engelbrecht, Udviklingskonsulent for flersprogede børn og unge
Pædagogisk Udviklingscenter, Rødovre Kommune.

En mor og en far får de sidste ord:

Mor med albansk baggrund - om sin datter i dagtilbud: "Hun var stolt, da hun havde ordene med hjemmefra, og jeg er meget stolt, fordi sproget er med i børnehaven. B. vokser op i Danmark og vil lære bedre dansk end albansk, så jeg er lykkelig for, at børnehaven bruger mit modersmål."

Far med hollandsk baggrund, i dagtilbud: "Det er et fint projekt. Det er godt, børn lærer, at mange taler andre sprog end dansk. Det giver respekt for hinandens sprog og kultur. Der er ingen tvivl om, at vores børn bliver mest knyttet til dansk – især til skriftsproget. Så det er dejligt, de har fået hollandsk med i børnehaven,"

Læs og se mere

Biliteracy i børnehaven, Tumlehøjen Aarhus, Film:

<https://vimeo.com/104697597>

Tegn på sprog i København, hæfte om projektet Tegn på sprog i København (ligger på Ucviden, under Lone Wulff):

[https://www.ucviden.dk/portal/da/projects/tegn-paa-sprog-i-koebenhavn\(eb4426e1-689e-4ae2-934d-02edb4c8b0e6\).html](https://www.ucviden.dk/portal/da/projects/tegn-paa-sprog-i-koebenhavn(eb4426e1-689e-4ae2-934d-02edb4c8b0e6).html)

Ny udgivelse med inspiration til tværsproglige aktiviteter på skolens mellemtrin (især):

Line Møller Daugaard m.fl (2016): Inspiration til literacyundervisning i det flersprogede klasserum. Erfaringer fra Tegn på sprog. Professionshøjskolen UCC.

<https://ucc.dk/forskning/forskningsprogrammer/didaktik-og-laeringsrum/projektoversigt/tegn-paa-sprog>